

TRIBÚNA NÁZOROV

Soňa Antalová

NIEKTORÉ SKÚSENOSTI Z PROCESU POSUDZOVAJÚCICH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE PODĽA ZÁKONA NR SR Č. 127/1994 Z.z.

Procesu posudzovania podľa zákona NR SR č. 127/1994 Z.z. o hodnotení vplyvov na životné prostredie som mala možnosť zúčastniť sa vo viacerých úlohách - ako spracovateľ dokumentácie, spracovateľ posudku i ako verejnosť. V každom postavení bolo pre mňa nevyhnutné a veľmi prínosné vyrovnáť sa s praktickými problémami, ktoré prináša aplikácia zákona do praxe, najmä v súvislosti so skutočnosťou, že účastníci procesu posudzovania boli nútení osvojiť si niečo nové a rešpektovať stanoviská rôznych subjektov. Z hľadiska získavania skúseností osobne si najviac cením úlohu spracovateľa dokumentácie, ktorá je vo viacerých prípadoch tou najkonfrontovanejšou úlohou.

Skúsenosti z Bratislavského kraja svedčia o tvrdej kritike odbornej stránky dokumentácie, čo sa prejavuje predovšetkým na verejnem prerokovaní Správy o hodnotení alebo v písomných stanoviskách dotknutých orgánov, obcí mimovládnych organizácií a občianskych iniciatív alebo združení.

Vypracovanie dokumentácie - Zámeru a Správy o hodnotení pre riešiteľský kolektív predstavuje problém najmä z hľadiska rozsahu odbornej náplne, ktorý je často limitovaný predstavou navrhovateľa (investora) o rozsahu a účelnosti finančného zabezpečenia. Je veľmi neprijemné pre riešiteľa na verejnem prerokovaní obhajovať predkladaný obsah Správy o hodnotení tým, že uznáva potrebu širšieho obsahu posudzovaného predmetu, ale nemohol tak učinit', pretože mu to nedovoľoval rozpočet finančných prostriedkov pridelený navrhovateľom. V mnohých prípadoch si navrhovateľ vyberá toho najlacnejšieho spracovateľa dokumentácie, čo sa však evidentne odráža na jej obsahovej náplni.

Pravdu však je, že verejnosť nezaujíma problém objemu finančných prostriedkov na vypracovanie dokumentácie, ale podstatnou je obsahová náplň. Vo viacerých prípadoch sa potom kvalita nahradza kvantitou a dokumentácia obsahuje veľké množstvá textu, v ktorom sa každému, najmä však laickej verejnosti ľahko orientuje a hľadá to podstatné.

Ďalšou skúsenosťou pri vypracovaní dokumentácie sú rôzne špecifické požiadavky dotknutých orgánov, ktoré sú často vznesené až po vypracovaní Správy o hodnotení a jej verejnem prerokovaní. V mnohých prí-

padoch sú to požiadavky na ďalšie prieskumy, resp. doplnenia alebo dopracovanie tejto správy. V niektorých stanoviskách sú to požiadavky, ktoré v predprojektovej fáze prípravy zámeru nemajú opodstatnenie a ich vznesenie patrí skôr k stavebnému konaniu.

Veľmi dobrou skúsenosťou je začať komunikáciu medzi spracovateľom dokumentácie (za spolupráce s navrhovateľom) a dotknutou obcou hned' v začiatkoch procesu posudzovania. Vtedy sa veľmi jasne identifikujú tie najcitlivejšie okruhy problémov a cesty ich riešenia, napríklad kompenzačnými opatreniami nasmerovanými najmä do týchto oblastí. Zdá sa, že je to úplne logický postup, avšak v praxi je málo používaný. Komunikácia sa obmedzuje len na písomný styk a predkladanie hotovej dokumentácie, čo k riešeniu problémov veľmi neprispieva.

Špecifickou požiadavkou v dvoch prípadoch v Bratislave bolo určiť ochranné pásmo priemyselného podniku, čím by sa aspoň v budúcnosti bolo možné vyhnúť vážnym stretom záujmov a budúcim konfliktom. Najvážnejším stretom v týchto prípadoch je koexistencia dvoch diametralne odlišných spôsobov využitia územia v blízkom susedstve, a to využitie na priemyselnú výrobu a na bývanie. V minulosti takéto ochranné pásmá priemyselných podnikov neboli stanovené a bytová výstavba sa priblížila až k hranici priemyselného podniku. Aké to má negatívne dôsledky, netreba zdôrazňovať. Zrušiť obytnú funkciu, zastaviť existujúcu výrobu alebo obmedzovať jej rozvoj je veľmi zložité alebo nemožné. Avšak v prípadoch, keď v okolí priemyselného podniku obytná zástavba ešte neexistuje bolo by určite prínosom pre obidve strany vhodným spôsobom zabrániť, aby sa bytová výstavba nepribližovala k priemyselnému podniku natoľko, aby vznikol problém negatívneho ovplyvnenia pohody bývania a zdravia obyvateľov. Toto sú hlavné dôvody, prečo aj povolujúce orgány, hygienici, miestna samospráva ale aj samotné podniky žiadajú o stanovenie ochranného pásmá. Je však nemožné v rámci procesu posudzovania jednej činnosti v rámci celkovej činnosti priemyselného podniku poskytnúť dostatočné podklady o dosahu a druhu vplyvov celej priemyselnej činnosti v priestore. Navyše, pre vyhlásenie ochranného pásmá

priemyselného podniku neexistuje u nás žiadna právna úprava ani metodický pokyn, ktoré by uľahčili a vôbec umožnili príslušným orgánom vyhlásiť ochranné pásmo. Aj to je pravdepodobne dôvod prečo požiadavky stanovenia ochranného pásma podniku vystupujú do popredia v súvislosti s procesom po-sudzovania vplyvov nových činností v rámci existujúcich priemyselných podnikov. Čiastočne je možné výsledky posudzovania využiť na tento účel, ale v žiadnom pripade nie je možné zahrnúť proces stanovenia a vyhlásenia ochranného pásma podniku do procesu posudzovania jednej (novej) činnosti v priemyselnom podniku, kde už prebiehajú viaceré činnosti. Problém stanovenia ochranného pásma priemyselného podniku by mal byť riešený, avšak na inej úrovni (teda nie v rámci posudzovania konkrétnej činnosti podľa zákona NR SR č. 127/1994 Z.z.).

Skúsenosti spracovateľa posudku sa týkajú najmä kvality Správy o hodnotení, priebehu jej verejného prerokovania, postojov navrhovateľa a spracovateľa dokumentácie a stanovísk dotknutých orgánov.

Za prínos pre spracovateľa posudku považujem možnosť zúčastniť sa verejného prerokovania Správy o hodnotení, čo sa v niektorých prípadoch nestane, pretože Ministerstvo životného prostredia SR určí posudzovateľa až po verejnem prerokovaní. Veľmi citlivým problémom je postoj navrhovateľa k záverom posudku. Prevláda predstava, že keď navrhovateľ plati za vypracovanie posudku, očakáva predovšetkým kladný výsledok a za negatívny výsledok predsa nebude platiť. V kontroverzných prípadoch posudzovania, najmä takých, ktoré majú veľkú publicitu, sú na spracovateľa posudku vyvijané priame i nepriame tlaky, ktoré častokrát nemajú s odbornosťou nič spoločné.

Komunikácia spracovateľa posudku so spracovateľom Správy o hodnotení je väčšinou dobrá, bez konfliktu a je založená predovšetkým na odbornosti a vecnej diskusii. Stretla som sa však aj s prípadom, keď spracovateľ Správy o hodnotení, či už zámerne alebo neúmyselne, poskytol spracovateľovi posudku zavádzajúce a nepravdivé informácie, ktoré bolo potrebné konfrontovať s informáciami od navrhovateľa a dotknutých orgánov.

Vzhľadom na množstvo komplikácií, ktoré sa môžu vyskytnúť v priebehu vypracovania posudku, považujem - na rozdiel od mnohých navrhovateľov - zákonom stanovenú lehotu na vypracovanie posudku za zodpovedajúcu.

Vystupovať v úlohe verejnosti, či už vo forme písomných stanovísk alebo vystúpení na verejnem prerokovaní bolo pre mňa najjednoduchšie, pretože žiadna zodpovednosť z tejto činnosti nevyplýva. V niektorých prípadoch prichádza verejnosť na verejné prerokovanie s odhodlaním niečo sa dozvedieť alebo

opýtať, ale v niektorých prípadoch aj s odhodlaním nevypočuť si ani spracovateľa Správy o hodnotení ani navrhovateľa a na snahu moderátora usmerniť priebeh prerokovania reaguje odmietavo a o kultúre spoločenského správania možno pochybovať. Je však pozitívnym momentom, že aj v takýchto prípadoch sa nájdú jednotlivci, ktorí majú odvahu vznieť kritiku do vlastných radov a dištancovať sa od nekultúrneho správania.

V tejto súvislosti veľkú úlohu zohrávajú Občianske iniciatívy a ich zakladatelia. Podľa mojej skúsenosti, ich pôsobenie a poslanie môže byť diametralne odlišné a vo veľkej miere závislé od odborníkov z rôznych oblastí, ktorími sa obklopujú. Iniciatívy verejnosti a vôbec záujem obyvateľov dotknutej obce o veci verejnej zohrávajú v procese posudzovania dôležitú úlohu, čo sa ukázalo pri konkrétnych prípadoch. Avšak aj tu hrozí možnosť zneužitia a manipulácie verejnej mienky v záujme konkurenčného boja. Je určite pozitívnym signálom, že verejnosť v procese posudzovania vystupuje čoraz aktívnejšie a v plnej miere si uvedomuje a využíva všetky možnosti ovplyvňovania vecí verejných v rámci zákona NR SR č. 127/94 Z.z., ktorý aj do praktického života vnáša demokraciu.

S. Antalová: *Some experience from the process of environmental impact assessment according to the National Council of the Slovak republic Act No. 127/1994.*

The author of this article presents her observations and opinions about the assessment process by the Act No. 127/1994 on Environmental Impact Assessment. She had an opportunity to take part several roles - as a documentation-elaborator, review expert or within the public. As is described, in each position it was inevitable and much contributory to manage problems having arisen due to putting the Act into practice. Especially in relation with the fact that the assessment process participants were forced to master something new and to respect the standpoints of various subjects. From the viewpoint of acquiring knowledge, the author mostly appreciates the role of the documentation-elaborator, which is the most confronted in many cases. In the article there is depicted practical experience mainly from the Bratislava region.